

ENEBAKK KOMMUNE

KULTUR, OPPVEKST OG SKOLEAVDELINGEN

Pedagogisk Psykologisk Tjeneste (PPT)

TIDLIG INNSATS

Veileder til tidlig innsats, spesialpedagogisk hjelp og arbeid med språk og sosial kompetanse før opplæringspliktig alder i barnehagene

Tiltaksmodellen for barnehagene i Enebakk kommune

Innhold

Innholdet i veilederen for tiltaksmodellen.....	3
Tiltaksmodellen	4
FASE 1 - Når man er bekymret for et førskolebarn faglig eller sosialt	4
Hva skjer i FASE 1?.....	4
Pedagogisk analyse.....	5
Plan for tiltak ved bekymring	6
FASE 2 - Saken løftes inn i Felles forum for barnehager (FFB)	9
Hva skjer i FASE 2?.....	9
FASE 3 – Vurdering av eventuell henvisning til PPT	10
Hva skjer i FASE 3?.....	10
Tidlig innsats i barnehagene i Enebakk kommune	11
Lovverk og offentlige føringer	11
Hva gjør du som voksen i barnehagen?	11
Spesialpedagogisk hjelp.....	12
Sakkyndig vurdering og individuell plan (IUP).....	12
Samtykke	13

Innholdet i veilederen for tiltaksmodellen

Denne veilederen er utarbeidet for at barnehagene i Enebakk kommune skal få en mer forutsigbar og tilnærmet lik praksis i arbeidet med tidlig innsats, spesialpedagogisk hjelp, arbeid med språk og sosial kompetanse før opplæringspliktig alder. Innholdet er hjemlet i Rammeplan for barnehagen 01.08.2017, Barnehageloven, samt nedfelt i Meld. St. 6 (2019-2020) og har utgangspunkt i Veilederen til spesialpedagogisk hjelp (Utdanningsdirektoratet).

Tiltaksmodellen forsøker å klargjøre oppgaver og ansvar for de ulike aktørene. Ved bekymring rundt et barns utvikling er følgende prosedyre/modell beskrevet i veilederen:

- FASE1: Barnehagen eller andre er bekymret for et barn eller en barnegruppe.
- FASE2: Saken løftes inn i Felles forum for barnehager (FFB) og veien videre vurderes
- FASE3: Saken henvises eventuelt til PPT

Modellen skal bidra til å sikre at barn får oppfylt sine rettigheter etter Barnehagelovens paragraf 19, samt skape et felles språk knyttet til saksgang og behandlingsrutiner.

Tiltaksmodellen skal også være til hjelp for samarbeidet mellom barnehage, hjem, PP-tjenesten og kommune, og for å forbedre kvaliteten på tilbudet barna får.

Lykke til med arbeidet!

Eva Henriette Mohn
Leder PPT
Enebakk, august 2020

Tiltaksmodellen

FASE 1 - Når man er bekymret for et førskolebarn faglig eller sosialt

Foreldrene eller andre som kjenner barnet, for eksempel ansatte i barnehagen eller helsesøster, er bekymret for utviklingen til barnet. Årsaken kan være at barnet ikke utvikler seg slik som man forventer, eller på en annen måte enn andre barn på samme alder.

Årsaker til bekymring kan være at barnet

- har forsinket språkutvikling eller språkvansker
- har sosiale eller emosjonelle utfordringer
- ikke utvikler motoriske eller kognitive evner som forventet

Dette kan være forhold som gjør at barnet kan ha behov for og rett til spesialpedagogisk hjelp. PP-tjenesten er ikke koblet inn i fase 1 for å vurdere barnets behov, men dersom barnehagen innhenter tillatelse fra foreldre, kan saken drøftes med PPT. Uten foreldrenes tillatelse, kan saken kun drøftes anonymt.

Hva skjer i FASE 1?

- Barnehagepersonalet drøfter sin bekymring med kollegaer
- Dersom bekymringen fortsatt er tilstede etter å ha drøftet med kollegaer og ev. PPT anonymt, bringes foreldre inn i prosessen
- Barnehagen bruker Pedagogisk analyse og Plan for tiltak ved bekymring/ev. Kontekstmodellen (for de barnehagene som bruker denne) som arbeidsdokumenter
- Barnehagen iverksetter tiltak og evaluerer det som fungerer og ikke fungerer, og setter inn nye tiltak med delmål etter en stund med utprøving
- Utfylte skjema er barnehagens dokumentasjon over hva som er gjort og hvilket arbeid som er utført av barnehagen. Denne dokumentasjonen vil lette jobben dersom du må ha kontakt med PPT senere.

Foreldrene har rett til å be om at kommunen undersøker om barnet deres trenger spesialpedagogisk hjelp. Om foreldrene ønsker dette skal fase 1 og 2 gjennomføres i barnehagen før en eventuell henvisning til PPT.

Hvis det er noen andre enn foreldrene som er bekymret for barnets utvikling, for eksempel helsestasjonen, barnevern eller andre instanser, må kommunen innhente samtykke fra foreldrene før barnets situasjon drøftes i fase 1 og 2. En eventuell henvisning til PPT skal alltid drøftes med PPT.

Pedagogisk analyse

Spørsmålene nedenfor er ment til hjelp for refleksjoner i arbeidet med FASE 1 sammen med *Plan for tiltak ved bekymring*

1. Hvordan formulerer barnehagen barnets utfordring? (situasjonen som ønskes endret)
2. Hvilke forhold i barnehagen – relasjoner, omgivelser, ressurser, metodikk, organisering, osv. – kan ha betydning for problemstillingen / utfordringen? (kontekstfaktorer)
3. Hvordan beskriver barnet sin situasjon? (aktørperspektivet)
4. Hvilke risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer finnes i og rundt barnet? (individperspektivet)
5. Prioriterte opprettholdende faktorer for den problemstillingen som barnehagen har satt inn tiltak mot?
6. A) Hvilke tiltak er gjennomført? B) Er tiltakene gjennomført slik de var planlagt? C) Varighet og hyppighet?
7. Tiltak som har virket – og hvordan:
8. Tiltak som ikke har virket – og hvorfor:

Plan for tiltak ved bekymring

Barnets navn:	Født:
Oppsummering av pedagogisk analyse:	
Oppsummering av kartlegginger som er gjort:	
Barnets sterke sider:	

Planen gjelder:

(gjerne fokus på ett område, en aktuell utfordring eller manglende ferdighet)

Hvor er barnet? Hva får barnet til?**Alene:**

(Hele tiden – ikke bare av og til, etter å ha blitt i satt i gang, sammen med et annet barn osv.)

Med litt støtte:

(når aktiviteten/oppgaven blir forklart individuelt, etter at aktiviteten/oppgaven er forklart for alle osv.)

Hva trenger barnet for å mestre?**Hva er målet for tiltaksperioden?****3-5 tiltak som kan prøves ut for å nå målet, i prioritert rekkefølge:**

Gjennomføring og evaluering av tiltak:	
Tiltak 1	Startdato:
Beskrivelse:	
Evaluering:	Evalueringsdato:
Beskrivelse av videreføring/justering av tiltak:	
Tiltak 2	Startdato:
Beskrivelse:	
Evaluering:	Evalueringsdato:
Beskrivelse av videreføring/justering av tiltak:	

FASE 2 - Saken løftes inn i Felles forum for barnehager (FFB)

Dersom tiltakene i Fase 1 ikke gir fremgang/bedring løftes saken inn i FFB. Foreldre må ha gitt sitt samtykke til dette, eventuelt kan saken drøftes anonymt.

Oppstart av FFB for høsten 2020, vil omfatte de minste barnehagene i første omgang (Fjellknatten, Mari og Emaus). Dette for å høste erfaringer før de øvrige barnehagene igangsettes.

Hva skjer i FASE 2?

- Barnehagelærer informerer om saken i FFB
- Barnehagelærer har med notater fra Pedagogisk analyse og Plan for tiltak ved bekymring, ev. Kontekstmodellen
- Det vurderes om det er hensiktsmessig at PPT går inn med veiledning av barnehagen
- Det vurderes om PPT skal inn i barnehagen for observasjoner
- PPT i samspill med de andre i FFB og den aktuelle barnehagen vurderer om det er behov for ytterligere undersøkelser
- Barnehagen prøver ut eventuelle nye tiltak

FASE 3 – Vurdering av eventuell henvisning til PPT

Når barnehagen eller foresatte mener at barnet til tross for at ulike tiltak er prøvd ut, ikke har en forventet utvikling, skal barnehagen drøfte saken med PPT i et eget evalueringsmøte. Barnehagen er ansvarlig for innkalling. Eventuell henvisning til PP-tjenesten sendes i etterkant av møtet. PP-tjenesten skal da utarbeide en sakkyndig vurdering av barnets behov.

Når barnehagen sender henvisning til PP-tjenesten skal beskrivelser og vurderinger av barnets situasjon fra fase 1 og 2, i tillegg til utfyllende opplysninger, føres inn i henvisningsskjemaet. Det kan også legges ved kartlegginger og annen dokumentasjon.

Før saken henvises til PP-tjenesten, skal det også foreligge et samtykke fra foreldre (se henvisningsskjema).

Hva skjer i FASE 3?

- Barnehagelærer legger ved barnehagens pedagogiske kartlegging på bakgrunn av det arbeidet som er gjort i fase 1 og 2.
- Styrer sørger for at all nødvendig kartlegging fra fase 1 og 2 følger saken.
- Styrer sørger for at henvisningsskjema er fullstendig og sendes til PP-tjenesten

Du finner henvisningsskjemaet her:

<https://www.enebakk.kommune.no/pedagogisk-psykologisk-tjeneste.344851.no.html>

Tidlig innsats i barnehagene i Enebakk kommune

MÅL: Gi barnehagene et system for å sikre tidlig innsats i førskolealder, slik at barnehagene i kommunen gir gode, tilpassede tilbud til alle barn i alderen 0-6 år.

Lovverk og offentlige føringer

Tidlig innsats betyr et godt pedagogisk tilbud fra tidlig småbarnsalder, at barnehager og skoler arbeider for å forebygge utfordringer, og at tiltak settes inn umiddelbart når utfordringer avdekkes. Tiltak kan være å tilrettelegge innenfor det ordinære tilbudet og/eller ved å sette inn særskilte tiltak. (Meld. St. 6 (2019-2020), kapittel 1.3.2)

Den politiske intensjonen er å hindre og begrense fare for at barn og unge får et negativt lærings- og utviklingsforløp. Barnehageloven § 1 Formål (2006) vektlegger at i barnehagen skal barn lære grunnleggende verdier, kunnskaper og ferdigheter. Barn skal lære å utvikle respekt for å ta vare på seg selv og andre mennesker, og de skal selv oppleve å bli møtt med tillit og respekt. Barnehagen skal være en trygg plass der vennskap og fellesskap skal utvikles. Det er også markert at barnehagen har en helsefremmende og forebyggende funksjon for å sikre og ivareta barn og deres behov i Barnehageloven § 2 (2005). Det allmennpedagogiske og allmennforebyggende behov for alle barn skal dekkes, men barnehagen har også en plikt til å yte støtte og tilbud om barnehageplass til barn med særlige støttebehov.

Alle barn har sin plass i fellesskapet uavhengig av den enkeltes forutsetninger. Rammeplanen (2017) understreker blant annet at barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er. Videre sier Rammeplanen (2017) at alle barn skal ha like muligheter til å bli sett hørt og oppmuntret til å delta i fellesskap i alle aktiviteter i barnehagen. Å sette inn tiltak tidlig er et sentralt verktøy i arbeidet med å inkludere alle i fellesskapet. Tidlig innsats i barnehagen omhandler tidlig og forebyggende innsats der barnehagen skal ut fra nedtegnelsene i barnehageloven (2005) og rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2017) legge til rette for alle barn uansett funksjonsnivå gjennom en forebyggende funksjon som ivaretar barn og deres behov.

Hva gjør du som voksen i barnehagen?

Tidlig innsats betyr at du som ansatt i barnehagen skal sette i gang tiltak for et barn med én gang du er bekymret for ham/henne, enten det er faglig eller sosialt. Det er viktig at du deler dine bekymringer med en kollega, pedagogisk leder, spesialpedagog eller styrer. Om du fremdeles er bekymret etter en samtale med en kollega, er det viktig å ta kontakt med foreldrene dersom du ikke allerede har gjort det. Reflekter med dem om hva du ser som er bekymringsfullt og hva som er bra.

Sett straks i gang med å beskrive barnets fungering (pedagogisk rapport). Bruk pedagogisk analyse/kontekstmodellen for å få fram ulike sider og bruk skjema for drøfting, kartlegging, iverksetting av tiltak og evaluering i ditt arbeid. Ta i bruk ulike kartleggingsverktøy og sett samtidig i gang med små tiltak for å stimulere til utvikling. Følg godt med på om tiltakene du har satt i gang fører til positiv utvikling. For at et tiltak skal ha positiv effekt, må tiltakene ha en viss varighet. Fortsett med tiltakene over minst tre-fire uker, avhengig av type tiltak. Drøft gjerne med PPT underveis.

Spesialpedagogisk hjelp

I utdanningsdirektoratets veileder *Spesialpedagogisk hjelp* står det beskrevet:

Vilkåret for å få spesialpedagogisk hjelp er at barnet har et særlig behov for slik hjelp. Kommunen fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp etter en skjønnsmessig vurdering.

I «særlig behov» ligger det et krav om at barnet må ha et behov som skiller seg fra, eller er mer omfattende enn det behovet barn på samme alder vanligvis har. I vurderingen er det aktuelt å se på barnets utvikling, læring, evner og forutsetninger – for eksempel om barnet utvikler seg senere, eller annerledes, enn det som er forventet (eventuelt «typisk for alderen»).

Retten til spesialpedagogisk hjelp må vurderes på et selvstendig grunnlag. For barn som går i barnehage skal det i vurderingen også tas standpunkt til om barnets behov kan avhjelpes innenfor det ordinære barnehagetilbudet. PP-tjenesten skal utrede og ta standpunkt til om barnets barnehage har nødvendige ressurser og kompetanse til å avhjelpe barnet. Dette følger av § 19 d, andre ledd bokstav c.

Hvis barnet har en diagnose kan dette være et hjelpemiddel ved kartlegging av barnets behov. Diagnosen gir imidlertid ikke automatisk rett til spesialpedagogisk hjelp. Barnets behov for spesialpedagogisk hjelp skal heller ikke avvises på grunnlag av en diagnose, eller kun fordi barnet ikke har en diagnose. Det er alltid nødvendig med en individuell skjønnsmessig vurdering.

Sakkyndig vurdering og individuell plan (IUP)

Enkeltvedtaket tar utgangspunkt i en sakkyndig vurdering som er utarbeidet av PPT. I enkeltvedtaket skal det tydelig komme fram hva slags hjelp barnet får tilbud om. Foreldre skal alltid ha rett til å uttale seg før det blir fattet enkeltvedtak. I vedtaket skal det alltid inneholde et tilbud til foreldrene om foreldrerådgivning knyttet opp mot barnets behov. Det kan være hensiktsmessig for barnehagen å lage en individuell utviklingsplan (IUP) for hvordan hjelpen skal gjennomføres i praksis. Denne vil fungere som et arbeidsverktøy for barnehagen, og som et utgangspunkt for samarbeidet mellom barnehagen, foreldre og eventuelle fagpersoner som er inne i bildet. Sentrale punkter i denne planen kan være:

Mål og delmål for perioden planen gjelder for, med utgangspunkt i sakkyndig vurdering og sett i lys av rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. IUP bør inneholde:

- Hvordan barnehagen skal arbeide for å nå målene
- Hvem som skal gi barnet hjelp
- Når og hvor barnet skal få hjelp

IUP fungerer som et arbeidsverktøy, og som grunnlag for jevnlig evalueringer gjennom året. Den danner så grunnlaget for vurderingen til en årsrapport som skal utarbeides, jf. §19b i barnehageloven.

Samtykke

Dersom man ønsker å drøfte den aktuelle problemstillingen med PPT:

Jeg/vi samtykker til at vårt barn

blir drøftet med PPT

i _____ barnehage

og/eller

i Felles forum for barnehager (FFB)

Foresatte får tilbakemelding fra barnehagen i etterkant av møtet om videre tiltak.

Sted og dato

Underskrift foresatte

Underskrift foresatte

Underskrift barnehagelærer